

Stipendier och bidrag för konstnärligt yrkesverksamma

i förhållande till skatte- och trygghetssystem

KONSTNÄRSGUIDEN

Konstnärnämnden
The Swedish Arts Grants Committee

KONSTNÄRSGUIDEN

Stipendier och bidrag för konstnärligt yrkes- verksamma

i förhållande till skatte- och trygghetssystem

Konstnärsnämnden
The Swedish Arts Grants Committee

**Stipendier och bidrag för konstnärligt yrkesverksamma
i förhållande till skatte- och trygghetssystem**

© Konstnärsnämnden 2022

ISBN 978-91-984994-4-5

Diarienummer: KN 2019/5026

Ansvarig utgivare: Anna Söderbäck

Layout och illustrationer: Shutrick illustration

Tryck: LTAB, 2022

Konstnärsnämnden

Maria skolgata 83, 118 53 Stockholm

Tel: 08-506 550 00

info@konstnarsnamnden.se

www.konstnarsnamnden.se

Innehåll

Om den här skriften	5
Generellt om stipendier	11
Skattepliktiga eller skattefria stipendier?	17
Resestipendier	39
Stipendier och trygghetssystemen	45
Stipendier och studiemedel	55
Utmätning av stipendier	59
Konstnärsnämndens projektbidrag	65
Donationer	79
Ordlista	81

Om den här skriften

Stipendier och bidrag är till och från en viktig inkomstkälla för yrkesverksamma konstnärer. Det finns många olika stipendie- och bidragsgivare på nationell, regional och kommunal nivå. Utöver dessa finns ett antal privata stipendiegivare.

Det är inte alltid självklart hur stipendier och bidrag ska behandlas ur skattesynpunkt. Ofta uppstår frågor om huruvida de är skattefria eller inte för mottagaren, eller om man måste betala socialavgifter (egenavgifter) för mottagna stipendier och bidrag.

Vi får också frågor om hur stipendier och bidrag fungerar när det gäller de sociala trygghetssystemen och hur de påverkar

- den allmänna pensionen
- sjukpenning
- föräldrapenning
- arbetslöshetsersättning
- studiemedel
- bostadsbidrag och bostadstillägg
- försörjningsstöd (det som tidigare hette socialbidrag).

Vem vänder sig skriften till?

Förhoppningen är att den här informationen ska ge dig som är yrkesverksam konstnär klarhet i vad som gäller i förhållande till skatt- och trygghetssystem när du får stipendium eller bidrag. Med konstnär avses en skapande eller utövande person oavsett konstområde som till exempel en dansare, musiker, författare, skådespelare eller bildkonstnär.

Skriften kan även läsas av personer som handlägger stipendier, handläggare på andra myndigheter och av ekonomiska rådgivare som hjälper konstnärer med deras ekonomi. Texten behandlar endast kortfattat stipendier som riktar sig till andra än yrkesverksamma konstnärer.

Skriftens upplägg och disposition

Innehållet har till stora delar kommit till genom frågor och dialog med konstnärer. Därför är kapitlen olika omfångsrika och där exempelvis kapitlen om *Skattepliktiga eller skattefria stipendier* och *Resestipendier* är längre. Texten om stipendier handlar inte endast om Konstnärsnämndens stipendier.

Eftersom vi får många frågor från konstnärer som gäller våra projektbidrag har vi valt att skriva ett eget kapitel om Konstnärsnämndens projektbidrag som förhoppningsvis besvarar de flesta frågorna.

Några grundläggande begrepp

Här beskrivs några grundläggande begrepp som kan vara användbara för läsningen. Hittar du något ytterligare svårt ord, finns många beskrivna i *Ordlistan* i slutet av skrift, sidan 81.

Beteckningarna stipendium och bidrag

Det finns ingen entydig definition av vad som är ett stipendium och vad som är ett bidrag. Olika stipendiegivare kan använda olika uttryck för att beteckna samma sak. Ur skattesynpunkt har det ingen betydelse vad det kallas. Man tittar på villkoren för pengarna och inte på hur de rubriceras.

Ett exempel är resestipendium och resebidrag. Båda uttrycken används omväxlande. Vi har valt att kalla det *resestipendium*, eftersom det i förhållande till regler för skatte- och trygghetssystem vanligen räknas som ett stipendium.

Bara för att något kallas stipendium är det inte skattefritt och omvänt kan något som inte kallas stipendium ändå vara skattefritt.

Periodiskt stipendium eller punktstipendium

En sak som har betydelse för beskattningen är om stipendiet betalas ut periodiskt återkommande eller vid ett eller ett fåtal tillfällen, ett så kallat punktstipendium. Läs om detta i kapitlet *Skattepliktiga eller skattefria stipendier* på sidan 17.

Motprestation eller inte

För beskattningen har det betydelse om stipendiet ges som en motprestation för arbete, antingen ett utfört sådant eller sådant som ska utföras, åt den som delar ut stipendiet. Du kan läsa mer om motprestation i kapitlet *Skattepliktiga eller skattefria stipendier* på sidan 17.

Inkomstslag

Inkomster beskattas i tre olika inkomstslag: tjänst, kapital och näringsverksamhet. Till inkomstslaget tjänst räknas bland annat inkomst av anställning och pension.

Enskild näringsverksamhet

Enskild näringsverksamhet, även kallad enskild firma, är en svensk företagsform där företaget och dess ägare är samma person. Organisationsnumret är samma som ägarens personnummer. I den här skriften används främst *enskild näringsverksamhet*.

Läsanvisningar

Lagtext

I denna skrift finns en del lagtexthänvisningar. Lagarna finns i sina aktuella versioner på www.lagen.nu.

Domar

Eftersom lagstiftningen beträffande stipendier och bidrag inte är fullständig har rättsfallen stor betydelse för den praktiska tillämpningen.

Vi refererar till ett antal domar i skriften. Observera att domarna är redigerade. Domarna i original, åtminstone de relativt nya rättsfallen, finns på www.lagen.nu. Andra finns på Sveriges Domstolars webbplats.

RA = Regeringsrättens* årsbok.

HFD = Högsta förvaltningsdomstolen.

*Regeringsrätten bytte namn till Högsta förvaltningsdomstolen 2011. Länsrätterna lades ner eller bytte namn till förvaltningsrätter 2010. Skattemyndigheterna och Riksskatteverket slogs ihop till Skatteverket 2004.

Penningvärdet

Observera att en del rättsfall är gamla. Det innebär att en del stipendiebelopp kan verka låga i förhållande till dagens priser. Rättsfallen ska läsas i ljuset av det penningvärde som gällde vid tidpunkten för domstolsavgörandet.

Kapitel 1

Generellt om stipendier

Det finns många olika stipendiegivare i Sverige. Stipendiegivarna kan vara statliga myndigheter, regioner och kommuner, men också stiftelser, föreningar och företag. Stipendiemottagarna kan vara allt från konstnärer, studenter, idrottare och fackliga företrädare till personer med särskilda behov. Här kan du läsa mer om de olika parterna och villkoren för fördelning av stipendier.

Parterna vid ett stipendium

Den som delar ut ett stipendium kallas stipendiegivare eller stipendieutgivare. Här använder vi *stipendiegivare*.

Den som får stipendiet kallas stipendiemottagare eller stipendiat. Här använder vi för det mesta *stipendiemottagare*.

När det är en stiftelse som delar ut stipendier kallas en person som enligt stiftelseförordnandet är en möjlig mottagare för *destinatär*.

Oftast till fysiska personer

Ett stipendium ges praktiskt taget alltid till en fysisk person (människa) och inte till en juridisk person (exempelvis ett bolag eller förening).

De fysiska personer som får stipendium kan vara privatpersoner eller personer som bedriver enskild näringsverksamhet.

Om en yrkesverksam konstnär begär att stipendiet ska betalas ut exempelvis till sitt aktiebolag kommer stipendiegivaren i regel inte att gå med på det. Konstnären ska personligen ta emot stipendiet. Om konstnären ändå vill att pengarna ska gå in i sitt aktiebolag kan det göras i form av exempelvis ett aktieägartillskott från konstnären.

Ingen absolut rätt att få ett stipendium

Stipendiegivaren är enväldig när det gäller att utse vem som ska få ett stipendium. Det innebär att även en person som uppfyller kriterierna för att kunna få stipendiet ändå kan bli utan. Detta brukar framgå av villkoren för stipendiet. Det lönar sig alltså inte att överklaga ett beslut om att man inte har tilldelats ett stipendium.

Exempel på formuleringar

Stipendiegivaren förbehåller sig rätten att självständigt utse stipendiater.

Beslut som fattas av stipendiegivaren kan ej bestridas.

Skäl till att en stipendieansökan inte beviljas lämnas inte.

Beslut av stipendiekommittén kan inte överklagas.

Diskriminering

Den som beslutar om utdelning av stipendier får dock inte diskriminera någon sökande. Alla ska behandlas lika i enlighet med de sju diskrimineringsgrunderna. Det är ovanligt med brott mot diskrimineringslagen i samband med stipendiegivning.

Diskriminering är förbjuden om det beror på

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder.

Exempel på övre åldersgräns

Luleå tekniska universitet (LTU) delade ut stipendier av pengar som kommit som anslag från en stiftelse. I stiftelsens stadgar stod att stipendierna "främst ska beviljas till yngre forskare". LTU tolkade detta som att 35 år var en rimlig övre åldersgräns.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) bedömde att den åldersgräns som LTU tillämpat inte kunde rättfärdigas som nödvändig. Man hade kunnat göra som andra universitet, nämligen tolka "yngre forskare" i betydelsen nyblivna forskare. En sådan tolkning skulle inte på samma sätt utesluta personer enbart på grund av deras kronologiska ålder.

DO kom fram till att LTU hade överträtt diskrimineringsförbudet. Med den kritiken avslutade DO ärendet och överlät åt dem som kände sig diskriminerade att väcka talan i tingsrätten.

Diskrimineringsombudsmannen beslut 2019-02-13, GRA 2017/77

Väcka talan

Såvitt känt är ingen talan väckt mot en stipendiegivare för att en person inte har fått ett stipendium som personen tyckt sig ha ”rätt” till. Stipendiegivaren har nämligen fria händer att välja ut stipendiaterna.

Förordnanden i äldre stiftelser

Det finns gott om stadgar, särskilt i äldre stiftelser, som idag kan bedömas vara diskriminerande eftersom de missgynnar vissa grupper. I en stiftelse från 1740 är det exempelvis så, enligt stadgarna, att stipendium kan tilldelas enbart sökande med svenska föräldrar. Det finns också ett mycket stort antal stiftelser där stipendier kan sökas enbart av kvinnor eller enbart av män. Även åldersgränser, både uppåt och nedåt, förekommer.

En huvudregel är att stiftarens vilja ska följas. Den som förvaltar en stipendiefond är skyldig att följa gällande testamentariska bestämmelser. Förvaltare är i detta avseende inte att jämföra med en arbetsgivare. Därmed blir enligt Diskrimineringsombudsmannen inte den som delar ut stipendierna enligt villkoren i stiftelseförordnandet skadeståndsskyldig enligt diskrimineringslagen. Inte heller stiftaren, om denne fortfarande är i livet.

Diskrimineringslagen (2008:567

Motion till riksdagen 1991/92: A809, Könsdiskriminerande stipendier.

Kapitel 2

Skatte- pliktiga eller skattefria stipendier?

De flesta stipendier är skattefria men det finns också skattepliktiga stipendier. Ett antal faktorer avgör om ett stipendium ska betraktas som skattefritt. Detta kan du läsa om i det här kapitlet.

- Stipendier som är avsedda för mottagarens utbildning är skattefria.
- Stipendier som är avsedda för andra ändamål är skattefria, såvida de inte är en ersättning för arbete som utförts eller ska utföras för utbetalarens räkning eller betalas ut periodiskt.

Stipendiernas storlek har ingen betydelse för beskattningen. Samma bestämmelser gäller för stipendier på några hundra kronor som för stipendier på flera hundra tusen kronor.

Inkomstskattelagen (1999:1229) 8 kap. 5 §

Villkor för skattefrihet för mottagaren

Tre villkor ska vara uppfyllda för att ett stipendium ska vara skattefritt:

- Stipendiet får *inte* vara en *ersättning* för något arbete eller annan prestation åt stipendiegivaren (dvs. ingen motprestation).
- Stipendiet får *inte* utbetalas *periodiskt*, utan det ska vara ett så kallat *punktstipendium* (stipendier för utbildning får dock betalas ut periodiskt).
- Stipendiet får *inte* vara av *pensionskaraktär*.

Fördelar och nackdelar

Fördelen med ett skattefritt stipendium är att hela bruttobeloppet kommer stipendiemottagaren till godo. Stipendiegivaren behöver inte betala arbetsgivaravgifter på det utbetalade beloppet, vilket gör att samtliga pengar kan betalas ut i stipendier.

Nackdelen är att ett mottaget skattefritt stipendium inte är en pensions- eller sjukpenninggrundande inkomst. Det vill säga vid beräkning av PGI och SGI.

Kontantberäkning

Skatteverket gör ibland en så kallad *kontantberäkning* när de tycker att en person inte har fått in tillräckligt med pengar, netto under året, för att täcka sina privata levnadsomkostnader. Kontantöverskottet kan vara alldeles för lågt eller så kan det till och med vara fråga om ett kontantunderskott. Då kan Skatteverket misstänka oredovisade inkomster vilket kan leda till en skönsmässig efterbeskattning.

Begreppet *skönsmässig* innebär att beloppet är uppskattat på goda grunder. Här använder Skatteverket och domstolarna schabloner för att räkna ut hur mycket en person behöver till mat, kläder och andra personliga utgifter. Därför är det viktigt att spara underlag och dokument för att visa upp om Skatteverket frågar.

Förebygga skönsbeskattning

Om man som stipendiemottagare misstänker att det kan göras en *skönsbeskattning*, på grund av låga inkomster och höga utgifter, kan det vara lämpligt att redan i inkomstdeklarationen lämna information om att ett eller flera skattefria stipendier har erhållits under året och att detta har bidragit till försörjningen.

Informationen skriver du in under ”Övriga upplysningar” i inkomstdeklarationens blankett INK1 eller skickar som brev till Skatteverkets servicekontor. Det är onödigt att skicka med kopior av dokument som bevis. Det är bättre att Skatteverket får fråga efter det som behövs för att komplettera informationen i inkomstdeklarationen.

Skattetillägg

Om Skatteverket kommer fram till att personen ska skönsbeskattas påförs ofta ett skattetillägg. En illa skött bokföring av en näringsidkare kan stärka Skatteverkets misstankar.

Bestrida skattetillägg

Den som riskerar att skönsbeskattas har möjlighet att försvara sig genom att förklara sina låga inkomster för Skatteverket. Det kan handla om att man fått pengar som inte är skattepliktiga, exempelvis skattefria stipendier, eller att man har haft låga levnadsomkostnader.

RÅ 2009 ref 27 I.

Ersättning för arbete eller ej?

Ingen motprestation

För att ett stipendium ska vara skattefritt för dig som mottagare får stipendiet inte vara en ersättning för något arbete eller någon annan prestation för stipendiegivarens räkning. Det får alltså inte finnas någon *motprestation* till förmån för stipendiegivaren. I det här sammanhanget menas ofta ekonomisk nytta.

Stipendier ska ha inslag av välvilja och generositet.

Exempel på skattefritt stipendium till författare

Författaren S fick ett stipendium på 4 500 kr från Stockholms stad. Det skulle gå till författare, konstnärer, tonsättare och skådespelare i Stockholm, vilka "berikat vårt kulturella liv men icke lyckats skapa en tryggad existens för sig själva". Stipendiet blev skattefritt, eftersom det åtminstone delvis var avsett för att täcka personliga levnadskostnader.

RÅ 1952 ref. 50

Innan eller efter?

Den eventuella motprestationen som medför skatteplikt kan ligga när som helst i tiden. Det kan vara en ersättning för något som redan har utförts, men också ersättning för något kommande arbete.

Uttalat eller underförstått?

Även om motprestationen inte är uttalad i villkoren för stipendiet, kan det ändå vara fråga om en motprestation.

Exempel på stipendium som ansågs vara skattefritt

A antogs till en forskarutbildning vid ett universitet. För detta kan hon få ett stipendium på sammanlagt 200 000 kr från institutionen. Detta är normalt skattefritt, eftersom det är ett stipendium för mottagarens utbildning.

Dessutom arbetade A som timanställd i 30 timmar vid institutionen och fick lön för detta.

Skatterättsnämnden ansåg att detta inte skulle betraktas som en motprestation i förhållande till stipendiet, och därmed var stipendiet skattefritt.

Förhandsbesked från Skatterättsnämnden dnr 116-08/D

Exempel med villkor men där ingen motprestation krävdes

PJ var dokumentärfilmare med enskild näringsverksamhet och fick ett bidrag från en norsk stiftelse. Som villkor för bidraget gällde att dokumentärfilmen skulle göras klar och visas i Norge.

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att villkoret var ett sätt för stiftelsen att säkerställa att bidraget utbetalades i enlighet med stiftelsens ändamål. Pengarna fick användas av PJ på det sätt han önskade. Bidraget ansågs därför inte vara ett villkorat stöd för att täcka avdragsgilla kostnader i PJ:s näringsverksamhet.

Pengarna ansågs inte vara ersättning för arbete för stiftelsens räkning inte heller utgick för verksamhet som på annat sätt var till särskild nytta för stiftelsen. Det var inte heller ett näringsbidrag enligt 29 kap. 1L. Därmed var det ett skattefritt bidrag.

Högsta förvaltningsdomstolen HFD 2014 ref. 21

Vår kommentar: Domstolen uttalade sig inte om ifall filmarens kostnader som han betalade med stipendiepengarna skulle vara avdragsgilla i näringsverksamheten.

Samhällsnytta

Det anses inte vara en motprestation om det som stipendiemottagaren gör för stipendiet också blir till nytta för samhället på något sätt, som att bidra till ett levande kulturliv.

Redovisning och återrapportering

I villkoren för en del stipendier, exempelvis resestipendier, föreskrivs att stipendiemottagaren ska skicka in en rapport till stipendiogivaren inom en viss tid efter mottagandet av stipendiet. En enklare rapport av det här slaget är inte att betrakta som en motprestation.

En sådan återrapportering har till syfte att göra mottagaren medveten om att pengarna inte får användas hur som helst. Ibland förekommer det också sanktioner mot den som har använt pengarna på ett ”felaktigt” sätt.

Det är inte ovanligt att det finns bestämmelser om att en stipendiemottagare som inte lämnar en föreskriven rapport kommer att stoppas från att beviljas nya stipendier. Konstnärsnämnden kräver exempelvis återbetalning av pengarna i de fall en konstnär inte rest eller använt alla pengar som erhållits för ett internationellt utbyte. Se Konstnärsnämndens olika stipendier på sidan 65.

Tacka stipendiogivaren

Det är vanligt att stipendiemottagaren på något sätt ska visa vem som gett stipendiet. Detta kan stipendiemottagaren göra genom att visa stipendiogivarens namn eller logotyp på ett mer eller mindre tydligt sätt. Det kan vara genom en logga eller ett tackord i anslutning till ett bildkonstverk, i förordet till en bok eller i ett programblad till en teaterföreställning.

Det här är inte att betrakta som en motprestation ur skattemyndighetens synpunkt trots att stipendiogivaren får en viss marknadsföring.

Genom att göra stipendiet mer känt uppmuntras andra konstnärer att söka stipendium hos stipendiegivaren.

Föreskrivna villkor

Det förekommer att en stipendiegivare önskar ett donerat verk eller att en bildkonstnär ställer ut på en konsthall eller liknande. Ibland händer det också att stipendiegivaren, som villkor för stipendiet, föreskriver att stipendiemottagaren ska hålla en föreläsning eller liknande.

Ur skattesynpunkt är det enklast om de olika aktiviteterna hanteras separat. Själva stipendiet kan då fortfarande vara skattefritt medan arvudet för prestation är skattepliktigt.

Avdragsgillt eller inte för stipendiegivaren?

Det finns ibland en uppfattning om att stipendier alltid är skattepliktiga för mottagaren om de är avdragsgilla för givaren. Och tvärtom, att de alltid är skattefria för mottagaren om de inte är avdragsgilla för givaren.

Det finns dock inte någon sådan direkt koppling. Skatteplikten för mottagaren bedöms självständigt och påverkas inte av den inkomstskattemässiga situationen för givaren.

I rättsfallet HFD 2012 ref. 51 hänvisade Skatteverket till rättsfallet RÅ 1994 ref. 90 och konstaterade att *mottagarens skattskyldighet inte är beroende av huruvida stiftelsen har avdragsrätt för bidraget.*

Exempel då ett litterärt stipendium blev skattefritt

Författaren B fick ett litterärt stipendium från Bokförlaget Tiden med 3 000 kr. Trots att stipendiet var en avdragsgill kostnad i förlagets rörelse ansågs det vara skattefritt för mottagaren "enär ifrågavarande stipendium får anses hava tilldelats B som erkänsla för tidigare utövad litterär verksamhet".

RÅ 1964 Fi 351

Exempel då donation beskattades hos mottagaren

Den ideella föreningen Brew House Göteborg fick en donation på 10 mnkr från Sten A. Olssons Stiftelse för Forskning och Kultur.

Pengarna skulle användas till anskaffning av utrustning med mera för föreningens satsning på en lokal för utveckling av ny experimentell musik, film och teknik samt att ge möjlighet för unga talanger inom dessa områden att pröva sin förmåga i en professionell miljö utan kostnad eller till självkostnad.

Föreningen var inte begränsat skattskyldig ("skattebefriad"), utan beskattades, och fick därmed avdrag för anskaffningen av utrustningen som köptes för donationspengarna.

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att eftersom medlen har betalats ut för att täcka avdragsgilla kostnader hos föreningen var donationen en skattepliktig inkomst i föreningens näringsverksamhet.

HFD 2012 ref. 51

Vår kommentar: Förhållandena i det sista exemplet var speciella. För det första handlade det om mycket pengar. För det andra fanns det ett villkor i donationsbrevet om att ifall föreningen skulle upphöra med verksamheten som donationen avser att stödja, ska den tekniska utrustningen som finansierats genom donationsmedlen tillfalla Musikhögskolan vid Göteborgs universitet. Dessutom tillföll donationen en juridisk person, som definitionsmässigt inte kan använda pengar till privata levnadskostnader. Villkoren har också godtagits av föreningen som därmed förbundit sig att uppfylla dem.

Stipendium från arbetsgivare

Ett stipendium från en nuvarande eller tidigare arbetsgivare är alltid skattepliktigt. Det räcker med kopplingen till arbetsgivaren även om det framstår som att stipendiet har lämnats av ren generositet.

Exempel på stipendium från resefond

S var anställd som dirigent vid ett musikaliskt sällskap. Till sällskapet var knutet en resefond, vars avkastning enligt ett donationsbrev skulle utbetalas till dirigenten som bidrag för studieresor som han önskade företa. De belopp som dirigenten fick från fonden ansågs ha utgått för tjänsten och var därmed skattepliktiga för honom.

RÅ 1981 Aa 163

Även från närstående arbetsgivare

Även om stipendiet erhålls från make/maka eller någon annan närstående arbetsgivare är stipendiet skattepliktigt. Beskattningen ska då ske hos den närstående. Det kan också handla om någon närstående som inte är en familjemedlem, exempelvis en vän eller före detta partner.

Skatteverket ser det i det här fallet som om stipendiet gavs direkt till den anställda.

RÅ 1996 ref. 16

RÅ 1989 ref. 57 (Traktormålet)

Även från uppdragsgivare

För att stipendiet automatiskt ska räknas som en motprestation behöver det inte komma från någon som är stipendiemottagarens arbetsgivare i arbetsrättslig mening. Det kan också komma från en uppdragsgivare som anlitar konstnären som uppdragstagare, inte som anställd.

När ett bokförlag betalat ut stipendier till författare, vars verk getts ut av förlaget ansågs stipendiet som ett tillägg till den vanliga royaltybetalningen och blev skattepliktigt för mottagaren. I de kommande rättsfallen (RÅ 1962 ref. 24 och RÅ 1968 Fi 978) var det själva förlaget som delat ut stipendierna. I rättsfallet (RÅ 1936 ref. 55) kom stipendiet från en stipendiefond som visserligen var knutet till förlaget, men som ansågs ha en självständig ställning.

RÅ 1962 ref. 24. Författaren G hade under två år fått arbetsstipendium – det första året med 5 000 kr och det andra året med 1 000 kr från Albert Bonniers Förlag (stipendier för yngre och nyare författare). Dessa beskattades.

RÅ 1968 Fi 978. En författare hade fått ett barnboksstipendium från Albert Bonniers Förlag med 3 000 kr. Han hade även fått annan ersättning från förlaget både under innevarande år och tidigare. Han beskattades för stipendiet, eftersom det ansågs som "belöning för tidigare utförda arbetsprestationer för ifrågavarande bokförlag".

Detsamma gällde ett stipendium som en skådespelare hade fått från Sveriges Radio enligt ett avtal mellan Sveriges Radio och Svenska Teaterförbundet (numera Fackförbundet Scen & Film). I avtalet reglerades ekonomiska förhållanden mellan företaget och skådespelare för deras medverkan i tv-program. Beloppet betraktades som löneförmån och blev därför beskattat.

RÅ 1968 Fi 979. En skådespelare hade fått ett "stipendium" på 2 000 kr från Sveriges Radio. Det hade betalats på grund av ett avtal mellan Sveriges Radio och Svenska Teaterförbundet. Beloppet betraktades som en avlöningsförmån och beskattades.

I nedanstående fall blev det däremot ingen beskattning.

Exempel där beskattning för författare uteblev

Författaren L fick 2 000 kr i engångsunderstöd från Albert Bonniers stipendiefond för svenska författare. Fonden skulle, förutom till konstnärligt värde, ta hänsyn till behovet av understöd. Stipendiet blev skattefritt trots att L dessutom hade fått royalty från Albert Bonniers Förlag med 4 800 kr (som förstås var skattepliktigt). Regeringsrätten ansåg alltså att man i det här fallet inte skulle se stipendiet som en förtäckt lön eftersom behovet av understöd var en privat omständighet.

RÅ 1936 ref. 55

Även indirekt nytta

Det förekommer att en uppdragstagare i stället för att ta emot arvode för en utförd tjänst, exempelvis ett musikframträdande, anvisar uppdragsgivaren att lämna ett stipendium till en viss annan person. Denna person är någon som uppdragstagaren vill gynna. Stipendiemottagaren har ingen relation till musikerns uppdragsgivare, annat än att musikern har bett uppdragsgivaren att ge personen ett stipendium.

Här finns det risk att uppdragstagaren beskattas för stipendiet eftersom uppdragstagaren har kunnat disponera pengarna för egen del.

Exempel, Fader Gunnar-målet

Gunnar Rosendal var en gränsöverskridande präst i svenska kyrkan under 1950- och 1960-talet. Han blev rikskänd som Fader Gunnar, ofta skrudad i kaftan och kalott. Fader Gunnar välsignade bensinstationer och grillbarer och predikade inspirerande på ett språk som alla kunde förstå, både i kyrkor och på dansbanor.

Fader Gunnar var en eftertraktad föreläsare och tog rejält betalt. Men oftast begärde han att uppdragsgivaren i stället för att betala honorar till honom själv skulle lämna ett stipendium eller donation till stiftelsen Gratia Dei. Så här skrev han i en broschyr:

"Gunnar Rosendal – – ber att få erbjuda sina tjänster som föredragshållare med ämnen på omstående sida eller andra enligt överenskommelse, för vilka honorar icke önskas men gärna en gåva av tvåhundra kronor till Stiftelsen Gratia Dei, som är ett kyrkligt pensionärshem, varför summan helt går till ett ideellt ändamål – –"

Skattemyndigheten godkände inte Fader Gunnars deklaration, utan beskattade honom för ersättningarna som han hade slussat vidare till Gratia Dei. Ärendet överklagades till Regeringsrätten, som kom fram till samma slutsats.

RA 1962 ref. 46

Som ersättning för uppdrag

Det förekommer exempelvis inom litteraturområdet att någon i sitt eget eller i sitt företags intresse vill ha en bok skriven. Det kan vara en biografi eller en historik. Därför lockar man en författare att genomföra projektet och som erbjudande utlovar man ett stipendium. Detta är dock i själva verket en skattepliktig ersättning.

Exempel på skattepliktigt stipendium för forskningsarbete

N serie I 1968 7:3. En lärare hade fått 42 000 danska kr för att avsluta ett forskningsarbete om en dansk författare, vilket skulle resultera i ett större bokverk. Beloppet var avpassat för att motsvara lärarens årslön efter skatt. Stipendiet beskattades.

Avdrag för kostnader

Utgångspunkten i denna text är att stipendiemottagaren bedriver sin konstnärliga verksamhet som enskild näringsverksamhet.

Skattepliktigt stipendium

Ett skattepliktigt stipendium ingår som en intäkt bland alla andra i den yrkesverksamma konstnärens näringsverksamhet. Beloppet ska bokföras som en inkomst. Avdragsrätten i inkomstdeklarationen påverkas inte.

Skattefritt stipendium

Ett skattefritt stipendium är ingen intäkt i näringsverksamheten utan en inkomst som är fristående från verksamheten. Det skattefria stipendiet är inte en betalning för någon prestation som konstnären utför för stipendiegivarens räkning. Det hör inte till något inkomstslag i inkomstdeklarationen.

Därför bör det erhållna stipendiebeloppet inte bokföras i näringsverksamheten, utan ligga utanför. Om konstnären har ett särskilt bankkonto som han eller hon använder i näringsverksamheten är det enklast att låta stipendiet komma in på ett annat, ”privat”, konto. Om pengarna hamnar på kontot som den yrkesverksamma konstnären använder i näringsverksamheten bokförs pengarna i

kredit som en privat (egen) insättning (konto 2018), alltså inte som en skattefri intäkt.

Kan påverka avdragsrätten

När det gäller skattefria stipendier som är avsedda för att täcka specifika kostnader saknas generellt avdragsrätt eftersom mottagaren inte kan anses ha haft någon kostnad för det som stipendiet är avsett att täcka.

Punktstipendier eller periodiska stipendier?

För att stipendier, för andra ändamål än utbildning, ska vara skattefria får utbetalningen inte vara periodisk. Med detta menas att utbetalningen inte får göras regelbundet över en längre tid.

Enligt rättspraxis är ett stipendium som utbetalas månadsvis under minst ett helt år ett periodiskt stipendium och därmed skattepliktigt. Stipendier får i regel inte heller utbetalas i mer än högst två år i följd till samma mottagare från samma givare, se nedanstående rättsfall.

RÅ 1978 Aa 169. Ett understöd som utgetts under endast tre månader ansågs *inte* ha utgått med en sådan varaktighet att det utgjort periodiskt understöd och blev därmed skattefritt.

RÅ 1979 Aa 239. Kravet på periodicitet (och därmed skatteplikt) ansågs uppfyllt när utbetalningar gjordes månadsvis under ett helt år.

Förhandsbesked från Riksskattenämnden (numera Skatterättsnämnden) RN serie I 1964 3:4: Författarpenning från Sveriges författarfond och periodiska utbetalningar är skattepliktig intäkt. Ett engångsbelopp ansågs som icke skattepliktig intäkt. Med engångsbelopp jämfördes bidrag som beviljades som engångsbelopp, men som vid utbetalningen delades upp i ett par poster under en tidsrymd av högst 12 månader.

Dessutom gäller, som alltid, kravet att stipendiet – för att vara skattefritt – inte får vara en ersättning för arbete eller liknande för stipendiegivarens räkning.

Högst två år i följd

Ett stipendium som betalas ut årsvis högst två år i följd anses inte vara periodiskt utan ett skattefritt punktstipendium. Däremot om flera på varandra följande punktstipendier delas ut från samma givare till samma mottagare, så finns det en risk att samtliga stipendier kan bli skattepliktiga även om det är olika beslut och ansökningsomgångar.

Därför håller de flesta stipendiegivare ordning på att en mottagare inte får flera stipendier i en följd av flera år. Många stipendiegivare har en karenstid där det måste ha gått några år från det att man fått ett stipendium till att man kan söka igen.

Exempel där stipendiet ansågs vara periodiskt

Tonsättaren A hade under fem år i följd fått stipendier efter ansökan till Musikaliska akademien. Stipendierna utgick årligen med varierande belopp och beslutades för ett år i taget. Regeringsrätten ansåg att även om stipendierna beslutades för ett år i sänder och med olika belopp var de med hänsyn till stipendiernas varaktighet periodiska och därmed skattepliktiga.

RÅ 1968 ref. 1

Exempel från Musikaliska akademien

Tonsättaren W fick under åren 1966 och 1967 det större arbetsstipendiet på 12 000 kr från Musikaliska akademien. År 1968 fick han inget stipendium från akademien. År 1969 fick han det mindre arbetsstipendiet på 8 000 kr. Det blev ingen beskattning av något av stipendierna.

RÅ 1974 A 529

Om man får stipendier i följd från samma stipendiegivare

Ibland händer det ändå att olika stipendiebeslut följer på varandra. På Konstnärsnämnden förekommer ibland att en konstnär till exempel har haft ett tvåårigt skattefritt stipendium och därefter direkt beviljats ett flerårigt skattepliktigt stipendium. Finns det då en risk att stipendierna ur ett skatteperspektiv läggs samman och att det tidigare skattefria stipendiet omvandlas till att bli skattepliktigt?

Vid sådana särskilda fall ses ofta stipendierna som separata beslut och ska därför inte läggas samman. Stipendierna ska bedömas separat. Samtidigt bör stipendiegivaren inte regelmässigt bevilja skattefria stipendier i följd med avsikt att kringgå regelverket.

Långtidsstipendier

Långtidsstipendier och arbetsstipendier som betalas ut i tre år eller mer är skattepliktiga, eftersom de utgår periodiskt. Hit hör de långtidsstipendier som Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond delar ut.

Priser och liknande belöningar

Till skattefria stipendier hör priser och liknande belöningar som är vanliga inom kulturområdet, exempelvis olika litteraturpriser eller tonsättar- och musikpriser. Sveriges Författarförbund delar ut pris på 100 000 kronor för årets bästa översättning. Konstnärsnämnden har ett flertal sådana stora priser, till exempel *Bildkonstnärsfondens Stora stipendium*, *Birgit Cullberg-stipendiet* och *Mai Zetterling-stipendiet* med flera.

Denna typ av priser går oftast inte att söka utan vanligen utses pristagaren av en oberoende jury. Många av dessa priser kan en och samma konstnär endast få någon enstaka gång under sin livstid.

Det mest värdefulla exemplet är Nobelpriset (ca 8 mnkr). Det är sedan en dom år 1912 i Regeringsrätten skattefritt i Sverige, där avgörandet fattades med tre röster mot två när det gällde Selma Lagerlöfs Nobelpris.

Utländska Nobelpristagare kan dock beskattas i sina hemländer.

RÅ 1912 ref. 145

Uppmuntran och erkänsla

Priser och belöningar av detta slag är enligt gammal praxis skattefria. Ett pris ses som ett uttryck för uppmuntran och erkänsla och är att betrakta som ett stipendium. Någon form av tidigare konstnärlig prestation är en förutsättning för att konstnären ska få priset. Skattefriheten förutsätter att priserna inte är en ersättning för arbete för utgivarens räkning utan just är ett uttryck för uppmuntran och erkänsla (se bl.a. RÅ 1984 1:36 om författarpris).

Här förekommer inte diskussioner om huruvida kostnader som hör till stipendiet är avdragsgilla för stipendiemottagaren eller inte, på det sätt som sker för exempelvis resestipendier. Eftersom priset lämnas för något som pristagaren/stipendiemottagaren tidigare har gjort, vore det konstigt att öppna gamla inkomstdeklarationer på

grund av att konstnären flera år senare får ett skattefritt pris eller stipendium.

RA 1956 Fi 1134. En författare blev inte beskattad för ett från tidningen Svenska Dagbladet erhållet litteraturpris om 2 000 kronor.

Eftersom det inte finns något krav på vad pengarna ska användas till, så blir det inte heller någon inskränkning av avdragsrätten åren efter att priset har erhållits.

Om pristagaren utses enbart bland stipendiegivarens anställda anses ersättningen däremot skattepliktig. Om i stället pristagaren utses från någon annan organisations anställda är detta inget hinder för skattefrihet.

Exempel, Radiopjäspris

Författaren B hade fått det Nordiska radiopjäspriset för år 1977 om 10 000 kr.

Det utdelas vartannat år till författare av en nyskriven pjäs som för första gången sänts i radio under något av de senaste två åren.

Något anställnings- eller uppdragsförhållande mellan B och Sveriges Radio fanns inte. Att han erbjudit Sveriges Radio pjäsen får ses mot bakgrund av att han som fritt verksam författare var hänvisad till detta monopolföretag för att över huvud taget få sina verk framförda inför svensk publik.

Med hänsyn härtill och med beaktande av den oberoende juryns sammansättning kan priset inte anses vara en ersättning från Sveriges Radio som ska beskattas som de avtalsenliga honorar som B fick för varje sändning av pjäsen.

Därmed blev det ingen beskattning av priset.

RA 1984 1:63

Exempel, Reklambildspris

En skådespelare fick 3 000 kr i stipendium från en förening för årets bästa skådespelarprestation i svensk reklambild. Beloppet ansågs inte vara ersättning för arbete och blev därmed skattefritt.

RA 1977 Aa 154

Andra typer av stipendier

Stipendier för utbildning

Till utbildning räknas grundutbildning, doktorandutbildning och annan forskarutbildning, men däremot inte så kallad postdok (utbildning efter doktorsexamen). När det gäller stipendier för utbildning är periodiska utbetalningar inget hinder för skattefrihet. Däremot ska stipendiet uppfylla kravet på att inte vara en ersättning för arbete för stipendiegivarens räkning.

Stipendier av pensionskaraktär

Det finns ingen exakt definition av vad som avses med stipendier av pensionskaraktär. Det kan dock handla om ett periodiskt utgående stipendium som lämnas till en pensionerad konstnär eller efterlevande som komplement till pensionsutbetalningen varje månad. Sådana stipendier är skattepliktiga.

Resestipendier

Ett resestipendium är ett stipendium som avser att täcka utgifter för en resa och söks oftast i förväg. Resestipendier är i regel skattefria, vilket du kan läsa om i nästkommande kapitel *Resestipendier* på sidan 39.

Stipendier från utlandet

Om en konstnär som är bosatt och beskattas i Sverige får ett stipendium från en utländsk stipendiegivare, betraktas detta på samma sätt som om stipendiegivaren hade varit svensk. Samma sak gäller i förhållande till de sociala trygghetssystemen.

Stipendier från stiftelser, föreningar och trossamfund

Stipendier som ges för att främja omsorg om barn och ungdom, social hjälpverksamhet, utbildning eller vetenskaplig forskning, och som betalas ut av stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund som är begränsat skattskyldiga på grund av sin allmännyttiga verksamhet, ska inte tas upp som inkomst.

Inkomstskattelagen (1999:1229) 7 kap 3 § och 11 kap. 47 §

Konstnärsnämndens stipendier

Konstnärsnämnden delar ut ett flertal olika statliga stipendier och bidrag till enskilda konstnärer. Liknande stipendier delas enligt samma förordning ut av Sveriges författarfond. Den bakomliggande tanken är att ge konstnärer en möjlighet att kunna utveckla sitt konstnärskap. Stipendierna är inte till för att finansiera en utbildning och får inte lämnas till den som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogden eller som är i likvidation eller försatt i konkurs.

- *Ett-, två- och femåriga arbetsstipendier* ska ge konstnärer möjlighet att, under en längre sammanhängande period, koncentrera sig på sitt konstnärliga arbete. Femåriga stipendier är pensionsgrundande och beskattas.
- *Långtidsstipendier* har samma syfte som de fleråriga arbetsstipendierna och är som längst tio år. Stipendierna är på tre prisbasbelopp, pensionsgrundande och beskattas. Antalet långtidsstipendier anges i Konstnärsnämndens regleringsbrev.
- *Assistentstipendier* ger bild- och formkonstnärer möjlighet att utvecklas genom att under en period arbeta med och följa en mer erfaren kollega.

- *Internationellt utbyte* innefattar två bidragstyper. Bidrag till internationellt utbyte utomlands ges till en konstnär som har fått en inbjudan till ett annat land. Bidrag till internationellt utbyte i Sverige avser inbjudan av en utländsk konstnär till Sverige för ett konstnärligt utbyte.
- *Resebidrag (resestipendier)* avser bidrag till resor utomlands i arbets- eller fortbildningssyfte. Ingen inbjudan krävs.
- *Resebidrag (resestipendier) inom Sverige* avser bidrag till resor för deltagande i vissa evenemang med internationell koppling i Sverige.
- *Residens* inom de internationella programmen finns i Sverige och utomlands. Inom dansprogrammet finns även *Internationella koreografstipendiet*.
- *Gästbostad i Paris* avser utlysningar av kortare arbetsvistelser där konstnärer ges möjlighet att bo och arbeta i Paris.
- *Stora stipendier: Birgit Cullberg-stipendiet* (dans), *Dynamo-stipendiet* och *Stora stipendiet* (bild och form). *Konstnärsnämndens stora musikstipendium* och *Konstnärsnämndens stora teaterstipendium* samt *Mai Zetterling-stipendiet* (film). Stipendierna söks inte utan fördelas på förslag från de beslutande grupperna. Även förslag utifrån beaktas.

Kapitel 3

Rese- stipendier

Ett resestipendium är, som namnet antyder, ett stipendium som avser att täcka utgifter för en resa. Stipendiet får ofta inte sökas retroaktivt, vilket innebär att resan ska genomföras efter att stipendiet har beviljats. När det specifikt gäller Konstnärsnämndens resestipendier kan resan påbörjas innan beslut fattas, så länge ansökan är inskickad innan resan äger rum.

Resan ska vara till nytta för konstnären. Nyttan kan vara direkt, det vill säga konstnären utför ett konstnärligt arbete på resmålet, exempelvis spelar musik med någon lokal grupp eller deltar i en konstutställning. Men nyttan kan också vara indirekt, i form av research, utveckling eller inspiration inför ett kommande arbete.

Ansökan

Till skillnad från stipendier där man belönas i efterhand söker man resestipendier för något som ligger framåt i tid. Ett resestipendium är inte heller något man kan tilldelas utan en ansökan.

I ansökan ska specificeras vart man vill resa och orsaken till att åka just dit. Resmålet kan ligga nära eller fjärran. Ansökan ska också innehålla en uppgift om när i tiden resan ska företas.

Budget och kostnadsredovisning

Ofta ska en budget bifogas till ansökan, men det är inte alltid som stipendiegivaren tar den i beaktande, utan man delar i stället ut ett bestämt belopp. Det är inte alla stipendiegivare som kräver en kostnadsredovisning i efterhand, men i regel behöver stipendiaten lämna in en rapport om att resan har ägt rum.

Oftast är resestipendiet avsett att täcka endast *externa kostnader*, exempelvis flyg och andra transportmedel, både till och från resmålet samt lokala resor på resmålet. Likaså kostnader för hotellrum och andra utgifter för boende.

Resestipendiet är i många fall inte tänkt att vara en ersättning för konstnärens arbete eller personliga levnadskostnader under resan. Konstnärsnämndens resestipendier täcker dock även kost och logi.

Återkrav av resestipendiet

Ett vanligt villkor för ett resestipendium är att stipendiebeloppet ska återbetalas till stipendiegivaren om resan inte blir av. I många fall är det ändå tillåtet att skjuta upp resan i de fall det händer saker som man inte kunnat förutse.

En intressant fråga är vad som händer skattemässigt om konstnären inte genomför resan enligt ansökan och därför blir tvingad att betala tillbaka hela eller en del av det tidigare erhållna

resestipendiet. I de fall det handlar om ett skattefritt stipendium blir det inga skattemässiga konsekvenser av återbetalningen. Återbetalningen är då ingen avdragsgill kostnad.

Ingen motprestation

De flesta resestipendier är skattefria eftersom det inte krävs någon motprestation på en sådan nivå att stipendiebeloppet blir skattepliktigt för stipendiemottagaren. Vanligtvis krävs en enklare rapport, vilket inte betraktas som något som stipendiegivaren har ekonomisk nytta av. Rapporten tjänar mest som bevis för att resan verkligen har genomförts.

Det kan knappast heller uppstå skatteplikt för stipendiet om stipendiegivaren får publicera rapporten i en föreningstidning eller på en förenings webbplats, som inspiration för andra konstnärer att söka resestipendiet.

Exempel på villkor

Om du blir beviljad bidrag ska du senast en månad efter utbytet avslutats lämna en skriftlig redogörelse och budgetutfall till Konstnärsnämnden. Om bidraget inte har förbrukats kan du behöva återbetala delar av bidraget.

Konstnärsnämnden

När du erhållit ett resestipendium måste du inom tre månader efter resans slut skicka en reserapport till Stipendiegivaren. Rapporten bör vara minst 1–2 A4-sidor och beskriva resans innehåll i korthet. Det finns inte någon mall för hur den ska skrivas. Beskriv vad medlen har använts till och hur det har gagnat din forskning eller motsvarande. Inga kvitton eller liknande ska skickas med reserapporten.

Uppsala universitet

Stipendiet ska användas till en kommande resa, varifrån stipendiaten är skyldig att avge rapport i form av minst tre teckningar i original samt en kort reseberättelse till fondstyrelsen, inom ett år.

MEM-stipendiet, Sveriges arkitekter

Stipendiaten ska efter resan avge utförlig berättelse om sin resa till stiftelsens styrelse.

Rittners stipendiefond

Läs mer om motprestation i kapitlet *Skattepliktigt eller skattefritt stipendium* på sidan 17.

Engångsbelopp

Ett resestipendium betalas nästan alltid ut i form av ett engångsbelopp, som punktstipendium. Delas flera resestipendier ut i följd bygger det på olika separata beslut och olika ansökningsomgångar och räknas därför inte som periodiska.

Reportageresa

Ett stipendium för att genomföra en reportageresa brukar anses vara skattepliktigt om stipendiemottagaren som motprestation ska leverera ett reportage till stipendiegivaren eller till någon som har ett intresse. Är stipendiet skattepliktigt gäller de allmänna reglerna när det gäller avdrag för kostnader i samband med resan.

Bidrag för resor och internationella utbyten

Bidrag för resor och internationella utbyten från Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond är skattefria så som stipendier, eftersom det inte finns något krav på motprestation. Däremot finns villkor med krav på någon slags redovisning, men det räknas inte som motprestation

Avdrag för kostnader

När det gäller skattefria resestipendier, som är avsedda att täcka specifika omkostnader i samband med resan, saknas generellt avdragsrätt eftersom mottagaren inte anses ha haft några kostnader för det som stipendiet är avsett att täcka.

Vistelsestipendier

Ett residens- eller vistelsestipendium är när konstnären erbjuds att bo en kortare tid (upp till några veckor eller månader) kostnadsfritt på något ställe som anses vara attraktivt. Det kan exempelvis vara på gården där Sara Lidman eller Artur Lundkvist föddes, i Drängstugan vid Sala silvergruva eller i en lägenhet i Visby eller Aten.

Konstnärsnämnden har ett flertal residensstipendier både i Sverige och i utlandet, för svenska och utländska konstnärer.

Inget krav på motprestation

Ett vistelsestipendium beskattas inte. Det brukar inte finnas något krav på motprestation, men det är inte ovanligt att det förekommer krav på en rapport eller någon sorts återredovisning.

Komplettering med ett skattefritt stipendium

Det är inte ovanligt att residens- eller vistelsestipendiet kompletteras med ett skattefritt stipendium för att konstnären ska ha pengar till att resa till och vistas på residensplatsen.

Kapitel 4

Stipendier och trygghets- systemen

Det uppstår ofta frågor om hur stipendier och bidrag fungerar i relation till de sociala trygghetssystemen. Exempelvis hur stipendier påverkar den allmänna pensionen, sjukpenningen och arbetslöshetsersättningen.

Allmän pension

Skattefria stipendier

På skattefria stipendier betalar stipendiegivaren inte arbetsgivaravgifter. Stipendiemottagaren tar inte upp det skattefria stipendiet i sin inkomstdeklaration, varken i inkomstslaget tjänst eller i inkomstslaget näringsverksamhet. Därmed betalar stipendiemottagaren varken skatt eller egenavgifter på stipendiebeloppet.

Detta innebär att ett skattefritt stipendium inte ger något pensionsintjänande.

Skattepliktiga stipendier

Är stipendiemottagaren näringsidkare och stipendiet hör till näringsverksamheten ingår det skattepliktiga stipendiet i nettoinkomsten av näringsverksamheten på blankett NE och räknas med i den pensionsgrundande inkomsten i de fall det blir ett överskott i näringsverksamheten.

Ett stipendium som blir skattepliktigt på grund av att det betalas ut av mottagarens arbetsgivare betraktas som lön och arbetsgivaren ska betala arbetsgivaravgifter på beloppet. Därmed blir stipendiet en pensionsgrundande inkomst.

Vissa statliga periodiska stipendier

Vissa periodiska stipendier är enligt en särskild förordning pensionsgrundande eftersom en statlig ålderspensionsavgift betalas av stipendiegivaren (staten). Det gäller periodiska stipendier (långtidsstipendier) som utbetalas under mer än två år av Konstnärsnämnden och Sveriges författarfond. Denna avgift betalas direkt till Pensionsmyndigheten och ligger utanför stipendiebeloppet. Det betalas däremot inte några arbetsgivaravgifter.

Denna statliga ålderspensionsavgift är något annat än den arbetsgivaravgift, baserad på utbetalning av lön, som en arbetsgivare betalar till en anställd. Arbetsgivaravgiften betalas till Skatteverket medan den statliga ålderspensionsavgiften redovisas och betalas av Konstnärsnämnden till Pensionsmyndigheten.

*Förordning (1983:190) om pensionsgrundande konstnärsbidrag
Förordning (1998:1512) om statliga ålderspensionsavgifter m.m.*

Pensionsuttaget

Den allmänna pensionen är inte inkomstprövad, så för den som är pensionär påverkas pensionsuttaget inte av ett erhållet stipendium, oavsett om det är skattefritt eller skattepliktigt.

Sjuk- och föräldrapenning

För att få sjukpenning måste personen på grund av sjukdom både *avhålla sig från* arbete och dessutom *förlora inkomst*. Stipendier räknas inte som en arbetsinkomst och ingår därför inte i den sjuk- och föräldrapenninggrundande inkomsten, oavsett om stipendiet är skattefritt eller skattepliktigt. Sjukpenning, sjuklön, föräldrapenning eller någon annan inkomstbaserad ersättning minskar inte heller på grund av ett stipendium. Ett stipendium dras normalt sett inte heller in vid händelse av sjukdom.

Bostadsbidrag och bostadstillägg

Vid beräkning av bostadsbidrag räknas däremot stipendier som *inkomst*, oavsett om de är skattefria eller skattepliktiga. Enligt Försäkringskassan gäller detta även *resestipendier* och stipendier som är tänkta att täcka utgifter för resor eller andra särskilda

utgifter. Det skiljer sig från vad som gäller vid beräkning av försörjningsstöd (sidan 49) och utmätning av stipendier för särskilt ändamål (sidan 61). Skattepliktiga stipendier ingår med hela sitt belopp i den bidragsgrundande inkomsten.

Den bostadsbidragsgrundande inkomsten anses vara lika fördelad på varje månad i kalenderåret. Beräkningen av bidraget för en viss månad är med andra ord inte kopplad till inkomsten under just den månaden utan till en tolfedel av den sammanlagda inkomsten under kalenderåret. Så det är ingen skillnad mellan att exempelvis få två skattefria stipendier på 20 000 kr vardera eller att få ett skattefritt stipendium på 40 000 kr.

Bostadstillägg är ett skattefritt tillägg till den allmänna pensionen som man söker hos Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndigheten räknar med stipendier på ett liknande sätt som Försäkringskassan.

Fribelopp på 36 000 kr per år

Skattefria stipendier som överstiger 3 000 kr per månad (dvs. totalt 36 000 kr per år) påverkar hur ditt bostadsbidrag beräknas och då med den del som överstiger detta belopp, räknat på årsbasis.

Exempel på hur stipendier påverkar bostadsbidraget

Ett skattefritt stipendium på 40 000 kr påverkar bostadsbidraget enligt följande:

40 000 kr delat med 12 månader blir 3 333 kr. De första 3 000 kr per månad räknas bort, kvar blir 333 kr x 12 månader = 4 000 kr som påverkar bostadsbidraget.

Ett alternativt sätt att räkna: $40\,000 - 36\,000 = 4\,000$ kr som påverkar bostadsbidraget.

Socialförsäkringsbalk (2010:110) 97 kap. 13 § p. 3

A-kassa

Stipendier är inte inkomst av arbete och det uppstår heller inget anställningsförhållande eller arbete mellan stipendiegivaren och mottagaren. Utgångspunkten är därmed att ett stipendium inte ska påverka konstnärens möjlighet att få a-kassa.

Det avgörande för att få a-kassa är att man står till arbetsmarknadens förfogande. Ett mottaget stipendium brukar inte hindra detta.

Det är givetvis under förutsättning att det är ett ”äkta” stipendium, och inte en ersättning som bara kallas stipendium fastän det egentligen är en ersättning för ett arbete som ska utföras.

Exempel på hur arbetsstipendium förhåller sig till a-kassa

KH har erhållit ett arbetsstipendium från Konstnärsnämnden och med anledning av detta nekats arbetslöshetsersättning från Musikernas arbetslöshetskassa.

KH överklagade arbetslöshetskassans beslut till Förvaltningsrätten.

Förvaltningsrätten förklarade att det aktuella stipendiet inte krävde något som helst arbete och därmed kunde KH anses ha stått till arbetsmarknadens förfogande. KH fick därmed a-kassa.

Förvaltningsrätten i Stockholm, mål nr 7445-11, dom 2011-10-03

Försörjningsstöd

Den som har svårt att klara sig ekonomiskt kan vända sig till kommunens socialförvaltning och ansöka om ekonomiskt bistånd i form av ett försörjningsstöd (tidigare kallades detta för socialbidrag) för att uppnå en rimlig levnadsnivå.

Socialtjänstlagen (2001:453) 4 kap. 1 §

Stipendier räknas in i inkomsterna

Socialstyrelsen har tagit fram allmänna råd och rekommendationer för utgifter och behov som avser livsföringen. Om dessa inte täcks fullt ut av arbetsinkomster och andra inkomster kan kommunen täcka upp det som fattas genom att bevilja försörjningsstöd.

Vid prövningen görs en beräkning av inkomsterna. När det gäller lön och pension med mera, så räknas beloppen efter avdrag för preliminär skatt, alltså nettobelopp. Stipendier räknas här också in som inkomst. Är stipendiet skattepliktigt räknas det netto efter skatt. Är stipendiet skattefritt räknas hela beloppet.

Är stipendiet ett resestipendium eller något annat stipendium som är avsett att täcka särskilda kostnader bör det undantas vid inkomstberäkningen.

SOSFS 2013:1 s. 20

Exempel på hur stipendier inräknas

S hade av socialnämnden fått ekonomiskt bistånd. Vid beräkningen av inkomsterna medtogs ett stipendium från en stipendiestiftelse på 1 800 kr.

S överklagade beslutet ända upp i kammarrätten och ansåg att stipendiet inte skulle räknas med.

Kammarrätten konstaterade att stipendiet inte var inkomst av eget arbete.

Stipendiet hade inte varit avsett för något visst ändamål och det var korrekt av socialnämnden att räkna det som inkomst vid normberäkningen.

Kammarrätten i Stockholm, mål nr 767–16, dom 2016-06-27

Bistandsperiod

Ansökan om försörjningsstöd görs månad för månad. Det går inte att få ett beslut om försörjningsstöd för flera månader framåt.

Om en konstnär får ett stipendium på ett större belopp, räknas det som behövs den aktuella månaden som inkomst. Det överskjutande beloppet rullas vidare till kommande månader (normalt

högst fyra månader). Det är viktigt att socialförvaltningen informerar konstnären om detta så att konstnären kan planera sin ekonomi.

Observera att exemplet nedan visar den praxis som socialförvaltningen brukar följa. Det är alltså inte lagstadgat.

Exempel på beräkning av försörjningsstöd

En ensamstående konstnär utan företag har så låg inkomst att han söker försörjningsstöd. Hans boendekostnader är 4 000 kr. Riksnormen för personliga kostnader och hushållskostnader för år 2020 är 4 160 kr. Det är alltså 8 160 kr som ska täckas av hans inkomster.

Månad 1 har han inkomster på 5 000 kr. Bristen på $8\ 160 - 5\ 000 = 3\ 160$ kr får han i försörjningsstöd.

Månad 2 har han fortfarande inkomster på 5 000 kr, så bristen är fortfarande 3 160 kr. Men dessutom har han fått ett skattefritt stipendium (ett litteraturpris) på 10 000 kr. När bristen på 3 160 kr har avräknats återstår $10\ 000 - 3\ 160 = 6\ 840$ kr. Han får inget försörjningsstöd månad 2 och överskottet på 6 840 kr rullas vidare till de kommande månaderna.

Månad 3 är inkomsten 3 000 kr och bristen blir $8\ 160 - 3\ 000 = 5\ 160$ kr. Han får inget försörjningsstöd månad 3 och överskottet från stipendiet från föregående månad på 6 840 kr används för att täcka bristen och nu finns $6\ 840 - 5\ 160 = 1\ 680$ kr kvar i överskott som rullas till månad 4.

Månad 4 är inkomsten 5 000 kr. Bristen blir $8\ 160 - 5\ 000 = 3\ 160$ kr. Från detta ska avräknas resterande inrullad del av stipendiet på 1 680 kr. Han får alltså försörjningsstöd med $3\ 160 - 1\ 680 = 1\ 480$ kr.

Socialtjänstlagen (2001:453) 4 kap. 1 §

Äldreförsörjningsstöd

Äldreförsörjningsstöd söks hos Pensionsmyndigheten och är ett stöd för den som har låg eller ingen pension. Genom äldreförsörjningsstödet ska pensionären uppnå vad man kallar för en skälig levnadsnivå.

Vid sammanställning av underlaget för äldreförsörjningsstöd räknas stipendier på samma sätt som hos Försäkringskassan vid bostadsbidrag, det vill säga den del som överstiger 3 000 kr per månad räknas in i inkomsten.

Socialförsäkringsbalken (2010:110) 74 kap.

Kapitel 5

Stipendier och studie- medel

Om en studerande får ett stipendium för att täcka levnadsomkostnader i samband med studier utomlands påverkar det normalt sett inte rätten till studiemedel. Men om stipendiet är avsett att täcka vissa merkostnader, exempelvis undervisningsavgift, så kan studenten inte få merkostnadslån från CSN för samma kostnader.

Skattepliktiga stipendier

Skattepliktiga stipendier räknas som inkomst. Om den totala inkomsten är högre än det så kallade fribeloppet kan bidraget och det ordinarie lånet sänkas.

Återbetalning av studiemedel

Här har skattepliktiga stipendier betydelse och det gäller i de delar återbetalning av studielånen påverkas av skattepliktiga inkomster. Genomslaget är störst för studielån tagna mellan januari 1989–30 juni 2001 men skattepliktiga stipendier kan även ha inverkan på de andra två varianterna av lån.

Skattefria stipendier tas inte upp i inkomstdeklarationen och påverkar alltså inte återbetalningstakten på studielånen.

Kapitel 6

Utmätning av stipendier

Om en person har skulder som inte betalas kan en fordringsägare (borgenär) vända sig till Kronofogden och begära utmätning av den skuldsattas (gäldenärens) tillgångar. Motsvarande bestämmelser gäller även om en persons företag försätts i konkurs.

Huvudprincipen är att ett stipendium kan utmätas för gäldenärens skulder. Stipendier som har lämnats för ett särskilt angivet ändamål, exempelvis resestipendier, bör dock undantas.

Gäldenärens upplysningsplikt

Gäldenären (den skuldsatta) är skyldig att lämna upplysningar om sina tillgångar. Som tillgångar räknas även fordringar som

konstnären har på grund av ett beviljat men ännu inte utbetalat stipendium.

Utsökningsbalken (1981:774) 4 kap. 14 §

Stipendiegivarens upplysningsplikt

Kronofogden kan också vända sig till stipendiegivaren, som måste redogöra för om konstnären har ett stipendium som kommer att betalas ut.

Utsökningsbalken (1981:774) 4 kap. 15 §

Förbudsmeddelande

Om så är fallet kan Kronofogden meddela stipendiegivaren ett förbud att betala ut stipendiet till stipendiemottagaren. Pengarna ska istället skickas till Kronofogden eller till någon som Kronofogden anvisar, exempelvis till en borgenär (fordringsägare).

Utsökningsbalken (1981:774) 6 kap. 3 §

Utbetalat stipendium

Om stipendiet har betalats ut ingår stipendiepengarna, om de finns kvar, i gäldenärens banktillgodohavanden som kan utmätas (läs dock längre fram om beneficium). Om pengarna inte finns kvar går det inte att utmäta stipendiet.

Stipendier för särskilt ändamål

Stipendier som har lämnats för ett särskilt angivet ändamål av staten, kommun, samfund, stiftelse eller inrättning med allmännyttigt syfte får inte utmätas, om det strider mot det angivna ändamålet. Stipendiepengarna bör dock hållas avskilda från andra medel för att förbudet mot utmätning ska gälla.

Utsökningsbalken (1981:774) 5 kap. 6 §

Exempelvis bör ett resestipendium kunna undantas från utmätning eftersom det lämnats för ett visst speciellt och konkret ändamål. Det krävs dock att villkoret för att få resestipendiet är att konstnären gör något som är konkret. Det ska vara enkelt att avgöra om konstnären har uppfyllt kravet på användning. Likaså bör ett projektbidrag undantas av samma anledning, möjligen med undantag för den del som betraktas som en ersättning för eget arbete.

Resestipendier

Har stipendiet betalats ut är det bra om konstnären håller pengarna avskilda, det vill säga på ett särskilt bankkonto. Det är också bra att namnge kontot så att det framgår att det är öronmärkta pengar som ska användas för ändamålet. Avskiljandet ska göras omedelbart (senast inom ett par dagar) efter att pengarna har tagits emot från stipendiegivaren.

Pengarna får alltså inte stå på gäldenärens vanliga bankkonto, som löpande används för insättningar och uttag. Stipendiepengarna får inte sammanblandas med andra pengar.

Så länge pengarna hålls avskilda kan de inte utmätas. Och de får inte användas till privat konsumtion, utan enbart för att bekosta resan (om det är fråga om ett resestipendium). Motsvarande gäller för ett utbetalat projektbidrag.

Man kan jämföra detta med krav på advokater att hålla klientmedel avskilda från advokatens egna pengar.

*Utsökningsbalken (1981:774) 5 kap. 6 §
Lagen (1944:181) om redovisningsmedel*

Allmänt ändamål

För att stipendiet inte ska kunna utmätas får ändamålet inte enbart vara att förbättra konstnärens ekonomi. Det får inte heller vara något så allmänt hållet som att utveckla konstnärens konstnärskap. Detta innebär att Konstnärsnämndens och Sveriges författarfonds arbetsstipendium och långtidsstipendier är utmätningbara.

Priser och belöningar har i regel inte heller något ändamål och kan därför också utmätas.

Beneficium

Vid utmätning tar man hänsyn till gäldenärens och dennas familjs behov av att hjälpligt klara uppehållet. Den skuldsatta får därför behålla en del tillgångar. Det som får behållas kallas *beneficium*.

Det är exempelvis personliga tillgångar som kläder och enklare sportutrustning, möbler och husgeråd, arbetsredskap, hyresrätt och bostadsrätt samt ett visst belopp i pengar.

Utsökningsbalken (1981:774) 5 kap. 1 §

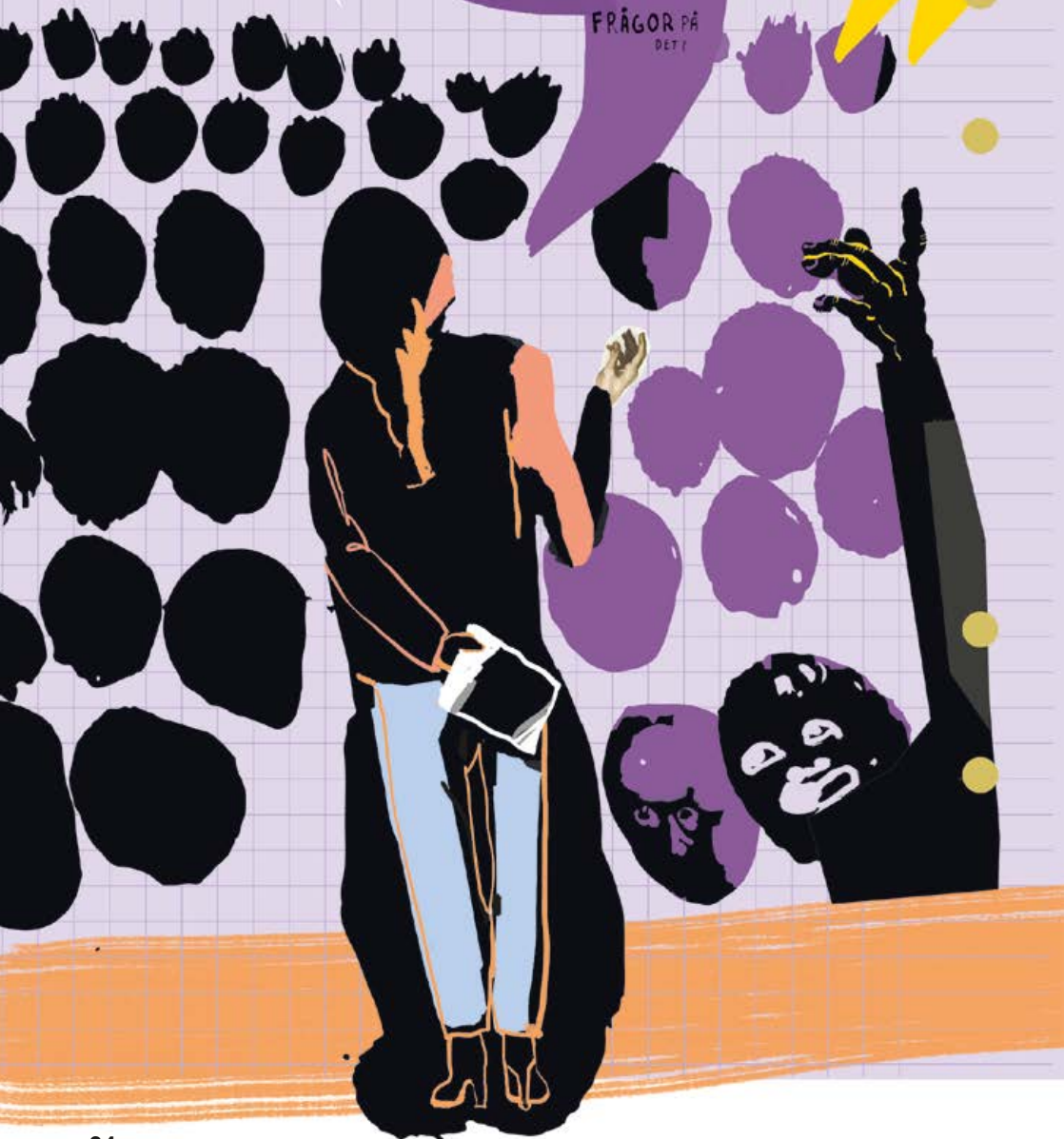
Pengar till uppehälle

En del pengar, bankmedel och liknande får behållas. Det är meningen att beloppet ska räcka tills gäldenären får inkomster. Normalt är det för en månads behov, och bara undantagsvis längre.

Ovanstående innebär att om stipendiet har betalats ut och pengarna finns på något bankkonto eller liknande så kan hela eller en del av beloppet undantas från utmätning om pengar behövs för konstnärens och hans eller hennes familjs uppehälle. Alltså på samma sätt som andra pengar.

slutligen vill jag
rikta ett tack
till Michelangelo

FRÅGOR PÅ
DET I

Kapitel 7

Konstnärns- nämndens projekt- bidrag

Projektbidrag är i regel en skattepliktig inkomst. Projektbidrag kan sökas från olika instanser på nationell, regional och lokal nivå. Det här kapitlet utgår från bestämmelserna om Konstnärnsnämndens projektbidrag eftersom vi får många olika frågor från konstnärer som rör vårt projektbidrag. Det som gäller för Konstnärnsnämndens projektbidrag gäller även för dem med enskild näringsverksamhet, som har beviljats projekt inom något av Kulturbryggans program.

Projektets utformning

Konstnärsnämndens projektbidrag kan sökas av enskilda yrkesverksamma konstnärer för ett avgränsat projekt eller utvecklingsarbete. Projektet ska ha ett tydligt formulerat mål, vara tidsbegränsat och ha en budget.

Kostnaderna ska vara framåtriktade. Det går alltså inte att få projektbidraget retroaktivt. Bidraget måste hämtas ut (rekvireras) samma kalenderår som det beviljas.

Projektet kan omfatta endast konstnären själv eller så kan det involvera många människor och/eller organisationer.

Ska återredovisas

När arbetet är slutfört ska den ansvariga konstnären redovisa till Konstnärsnämnden hur projektet har genomförts och vilka resultat som har uppnåtts samt till vilka utgifter bidraget har använts.

Om en redovisning inte lämnas kan det vara ett hinder för att få nya stipendier eller bidrag.

Konstnären är ansvarig

Projektbidraget betalas ut till den sökande konstnären, som i sin tur är ansvarig för att betala ut eventuellt arvode eller lön till övriga medverkande samt andra omkostnader som material, hyror, administrationskostnader, arbetsgivaravgifter med mera. Utbetalningen görs till ett bankkonto där konstnären står som kontohavare.

Det är alltså konstnären personligen som är mottagare av projektbidraget och som ansvarar för hur bidraget deklarerar. Det kan vara i inkomstslaget tjänst eller i inkomstslaget näringsverksamhet.

Hur ska projektbidraget deklareraras?

Projektbidraget kan deklareraras på två sätt i inkomstdeklarationen:

- Som inkomst av enskild näringsverksamhet
- Som inkomst av tjänst

Inkomst av enskild näringsverksamhet

Om den konstnärliga verksamheten bedrivs som enskild näringsverksamhet (enskild firma), och projektbidraget har lämnats för något som ingår i näringsverksamheten, blir hela det mottagna beloppet en inkomst i näringsverksamheten och deklareraras på blankett NE. En bilaga till inkomstdeklarationen. Projektbidraget tas upp i ruta R2, momsfri försäljning, på blankettens första sida. Konstnärsnämnden drar inte preliminär skatt och betalar inte heller arbetsgivaravgifter på projektbidraget.

Skattepliktigt överskott

Hela projektbidraget tas upp som inkomst av näringsverksamhet. Det blir en intäkt på deklarationsblankett NE (näringsbilagan). Där görs också avdrag för kostnaderna som hör till projektbidraget. Det som återstår blir en skattepliktig vinst för konstnären. På denna vinst (sammanlagd med övriga intäkter och kostnader i näringsverksamheten) betalar konstnären skatt och egenavgifter. Vinsten består av den del av projektbidraget som är avsedd för konstnärens egen arbetsinsats och ett eventuellt överskott på kostnadsdelen (dvs. att kostnaderna inte blev lika höga som angavs i ansökan). Om kostnaderna *överstiger* de budgeterade kostnaderna minskas vinsten med mellanskillnaden.

Egen ersättning ("lön") av projektbidraget

Konstnären ska till Konstnärsnämnden lämna in en budget som bilaga till ansökan om projektbidrag. En del av utgifterna kan avse egen ersättning ("lön") till konstnären. En konstnär som har enskild näringsverksamhet kan inte betala ut lön till sig själv. Då blir den egna ersättningen ("lönedelen") mellanskillnaden mellan projektbidraget och utgifterna (arvoden, material, marknadsföring m.m.).

Bokföringsmässiga grunder

Resultatet i en näringsverksamhet ska beräknas enligt bokföringsmässiga grunder. Det innebär att inkomster ska tas upp och utgifter dras av det år de hör till.

Huvudsakligen innebär *bokföringsmässiga grunder* att inkomster och utgifter ska periodiseras och att inkomstberäkningen ska bygga på ett företagsekonomiskt synsätt. Bokföringsmässiga grunder är motsatsen till kontantprincipen. Vid kontantprincipen tas inkomster upp och utgifter dras av det år som betalningen sker.

Inkomstskattelagen (1999:1229) 14 kap. 2 §

Projektbidrag som löper över ett årsskifte

Om hela eller delar av projektbidraget ska användas ett senare beskattningsår (än det år det betalats ut) ska konstnären enligt bokföringsmässiga grunder vänta med att redovisa projektbidraget som intäkt till det eller de år som det används. Då ska det redovisas i samma takt som det används, det vill säga då utgifterna uppkommer. Detta gäller även skattemässigt.

Ett erhållet projektbidrag som används ett annat år än då det utbetalats är något som kallas *förutbetalda intäkter*.

Exempel på periodisering av projektbidrag

År 1 får konstnären 260 000 kr i projektbidrag. Enligt ansökan ska 60 000 kr avse konstnärens eget arbete och resterande 200 000 kr är för kommande kostnader i projektet. Under år 1 lägger konstnären inte ner något arbete på projektet, förutom arbetet med att göra ansökan till Konstnärsnämnden. Det arbetet har redan utförts och därför är det inget underlag för projektbidraget.

Det visar sig sedan att budgeten för det här projektbidraget håller, det vill säga de verkliga kostnaderna stämmer överens med kostnaderna i den budget som lämnades som bilaga till ansökan.

I konstnärens bokföring (och inkomstdeklaration) år 1 tas hela projektbidraget på 260 000 kr upp som förutbetalda intäkter, alltså en skuld i balansräkningen. Ingen del intäktsförs och inga kostnader som hör till projektbidraget dras av (eftersom de ännu inte har uppstått).

År 2 genomförs projektet så när som på en viss avslutande del som görs år 3. Nedlagda kostnader år 2 är 160 000 kr. Detta innebär att man kan räkna med att $160\,000/200\,000 = 80\%$ av projektet är genomfört under år 2.

Det betyder att 80 procent av projektbidraget på 260 000 kr, det vill säga 208 000 kr, ska intäktsföras år 2. Samtidigt minskas skuldkontot förutbetalda intäkter med samma belopp, så där återstår $260\,000 - 208\,000 = 52\,000$ kr.

I konstnärens inkomstdeklaration på blankett NE tas 208 000 kr upp som intäkt och 160 000 kr dras av. Vinsten blir $208\,000 - 160\,000 = 48\,000$ kr.

År 3 genomförs den resterande delen av projektet och förutbetalda intäkter på 52 000 kr minskas till 0 kr, varför mellanskillnaden på 52 000 kr blir en intäkt. De resterande kostnaderna $200\,000 - 160\,000 = 40\,000$ kr dras av och det återstår en vinst år 3 på $52\,000 - 40\,000 = 12\,000$ kr.

Summa år 1–3 innebär att vinsten i konstnärens inkomstdeklaration blir $48\,000 + 12\,000 = 60\,000$ kr. Detta överensstämmer med vad konstnären har angett som ersättning för eget arbete; det som kallas "lön".

Återbetalning av projektbidrag

Om Konstnärsnämnden kräver tillbaka projektbidraget är återbetalningen avdragsgill det beskattningsår som återbetalningen görs. Motsvarande gäller om konstnären frivilligt återbetalar projektbidraget. Detta gäller under förutsättning att projektbidraget tidigare har beskattats.

Inkomst av tjänst (utan enskild näringsverksamhet)

I de fall konstnären inte har enskild näringsverksamhet gör Konstnärsnämnden avdrag för preliminär skatt och betalar arbetsgivaravgifter för den del som konstnären i sin budget anger som ersättning för eget arbete. Projektbidraget deklarerar som inkomst av tjänst i inkomstdeklarationen. Den del av projektbidraget som rör omkostnader (inklusive ersättning till övriga medverkande) behöver man yrka avdrag för i inkomstdeklarationen, annars blir det skatt även på denna del. Det är viktigt att spara kvitton ifall Skatteverket ställer frågor.

Skatt och arbetsgivaravgifter minskar utbetalningen

När Konstnärsnämnden betalar in arbetsgivaravgifter på hela eller en del av projektbidraget tas denna utgift från projektbidraget. Likaså görs avdrag för preliminär skatt från projektbidraget.

I inkomstslaget tjänst gäller en strikt *kontantprincip*, så om du får projektbidraget under år 1 blir hela beloppet skattepliktigt då, och när utgifterna betalas år 2 kan du inte dra av dessa mot inkomsten från år 1. Du kan alltså inte periodisera eller utnyttja skattemässiga avsättningar.

Därför är det viktigt att du ser till att du betalar utgifterna för projektet samma år som du får projektbidraget. Detta gäller även överföringen till en eventuell juridisk person; den överföringen räknas också som en utgift i projektet för dig.

Avdragsbegränsning

I inkomstslaget tjänst får de första 5 000 kronorna av utgifterna (exempelvis de som hör till projektbidraget) inte dras av. Denna minskning av avdraget gör Skatteverket automatiskt.

Arbetsgivardeklaration

Konstnärsnämnden lämnar en arbetsgivardeklaration på individnivå. Någon separat kontrolluppgift behöver numera inte skickas, utan arbetsgivardeklarationerna fungerar som kontrolluppgift. På arbetsgivardeklarationen anger Konstnärsnämnden konstnärens utgifter som hör till det utbetalade projektbidraget, så att denna del av projektbidraget inte blir underlag för arbetsgivaravgifter och preliminärskatteavdrag.

Trots arbetsgivardeklaration inte arbetsgivare

Trots att Konstnärsnämnden lämnar en arbetsgivardeklaration så finns inget anställningsförhållande mellan Konstnärsnämnden och konstnären. Det innebär exempelvis att konstnären inte kan få något arbetsgivarintyg att visa för a-kassan eller någon annan.

Överföring till en juridisk person

För konstnärer utan enskild näringsverksamhet kan det vara en lösning att överföra projektbidraget till en juridisk person för att slippa blanda in sin personliga ekonomi. Det kan exempelvis handla om en teaterförening eller någon annan kulturorganisation som medverkar till att genomföra projektet.

Projektbidraget går då en omväg via konstnärens privata konto innan den överförs till juridiska personens konto, vilket redovisas som ett avdrag i deklARATIONEN. Om denna överföring sker under samma beskattningsår som bidraget tas emot kvittas alltså dessa poster och konstnären beskattas då inte för bidraget.

Den juridiska personen blir då, gentemot konstnären, ekonomiskt ansvarig för projektet. Samtidigt är det fortfarande konstnären som är ansvarig för projektet gentemot Konstnärsnämnden. Det är den sökande konstnären som ansvarar för redovisningen av projektet och som är ansvarig för återbetalning av projektbidraget om projektet inte genomförs enligt ansökan.

Avdrag för överföringen i inkomstslaget tjänst

Om konstnären inte har enskild näringsverksamhet beskattas konstnären för projektbidraget i inkomstslaget tjänst. När överföringen av pengarna görs till den juridiska personen gör konstnären avdrag för beloppet i ruta 2.4 [Övriga utgifter] på blanketten INK1 (Inkomstdeklaration 1). Avdraget ska göras med hela beloppet, som skrivs in i ruta 2.4, där sedan systemet räknar av 5 000 kr. Resultatet blir att personen medges avdrag för den del som överstiger 5 000 kr. Så detta belopp blir skattepliktig inkomst, trots att samtliga pengar överförts till den juridiska personen.

Kontantprincipen

I inkomstslaget tjänst gäller kontantprincipen. Det innebär att ingen periodisering av inkomster och utgifter kan göras. Då gäller ”pengar in – pengar ut” under samma kalenderår. Det innebär att projektbidraget måste överföras samma beskattningsår som projektbidraget rekvireras (tas emot). Då beskattas inte konstnären för den del av projektbidraget som överförs till den juridiska personen (förutom för de 5 000 kronorna som inte får dras av).

Exempel på överföring av projektbidrag till juridisk person

År 1 får konstnären 200 000 kr i projektbidrag. Enligt ansökan ska 40 000 kr avse konstnärens eget arbete och resterande 160 000 kr är för kommande kostnader i projektet. Konstnärsnämnden gör skatteavdrag och betalar arbetsgivaravgifter på de 40 000 kr som konstnären har angett som egen ”lön”.

Konstnären gör upp med exempelvis en förening om att denna ska ansvara för det praktiska genomförandet av projektet och ta alla kostnader för detta.

Parterna kommer överens om att konstnären ska överföra 160 000 kr till föreningen.

I konstnärens inkomstdeklaration år 1 görs ett avdrag för överföringen till den juridiska personen på 160 000 kr i ruta 2.4 [Övriga utgifter] på blanketten INK1 (Inkomstdeklaration 1). Lönedelen på 40 000 kr är redan avklarad och skattad genom Konstnärsnämnden.

År 2 genomförs projektet av den ideella föreningen med hjälp av de pengar som konstnären överförde år 1.

Avtal

Vid en överföring är det viktigt att konstnären upprättar ett avtal med den juridiska personen för att kunna utkräva ansvar om den juridiska personen inte uppfyller Konstnärsnämndens villkor.

Om det är fråga om en ideell förening är det viktigt att den anges i avtalet med rätt organisationsnummer, att en behörig person

undertecknar avtalet för föreningens räkning samt att konstnären bedömer att föreningens ekonomi är tillräckligt stabil för att man ska kunna utkräva ekonomiskt ansvar om projektet inte genomförs.

Observera att ett sådant avtal endast är giltigt mellan konstnären och föreningen och inte är giltigt gentemot Konstnärsnämnden.

Momsregler för projektbidraget

För den som har momspliktig konstnärlig verksamhet, det vill säga är skyldig att redovisa utgående moms på verksamhetens inkomster, är ett erhållt projektbidrag från Konstnärsnämnden inget hinder mot att lyfta moms på den ingående momsen på utgifter i verksamheten. Det uppstår ingen blandad verksamhet på grund av det momsfria projektbidraget. All ingående moms får lyftas. Däremot kan konstnären förstås ha en blandad verksamhet av andra skäl, se nedan.

Rätt ruta på deklarationsblankett NE

På motsvarande sätt som beträffande EU-stödet till lantbrukare, ska projektbidraget för enkelhets skull tas upp i ruta R2 (Momsfri försäljning) på blankett NE, eftersom det annars inte stämmer med den utgående momsen i momsdeklarationen.

Det finns nämligen ingen särskild ruta för näringsbidrag i deklarationsblankett NE. Där finns endast rutorna R1 (momspliktig inkomst) och R2 (momsfri inkomst).

Blandad verksamhet

När en person har både momspliktig och momsfri omsättning är det en blandad verksamhet. Ett exempel är en bildkonstnär som säljer både momsfria verk av bildkonst och momsbelagda bruksföremål.

I blandad verksamhet får ingående moms endast lyftas på sådana utgifter som ”är hänförliga till” den momspliktiga försäljningen. Man gör en proportionering av den ingående momsen. Detta gäller oberoende av om konstnären har fått projektbidrag.

Exempel, Göteborgsoperan fick lyfta hela momsen trots bidrag

Göteborgsoperan bedriver momspliktig verksamhet genom föreställningar och programförsäljning samt har sponsringstjänster och musikproduktion. Hela verksamheten är momspliktig; man har alltså ingen momsfri verksamhet och därmed inte heller blandad verksamhet.

Skatterättsnämnden uttalade i ett förhandsbesked att eftersom operan fick tillskott i form av bidrag från regionen, skulle moms inte få lyftas på den del av utgifterna som motsvarades av bidragets del av samtliga intäkter.

Operan överklagade upp till regeringsrätten som framhöll att det framgår av EG-rätten att begränsningen i rätten att lyfta moms endast gäller när det gäller blandad verksamhet. Därmed ska rätten att lyfta momsen inte begränsas i en verksamhet som är helt och hållet momspliktig.

Någon begränsning av Göteborgsoperans rätt till att lyfta ingående moms ska då inte göras med hänvisning till erhållna bidrag eller andra tillskott.

RA 2006:47, 2006-05-31, målnummer 3890-03

Utmätning av projektbidrag

I princip alla typer av projektbidrag är avsedda för specifika ändamål och bör därför undantas från utmätning med undantag för den del som betraktas som ersättning för eget arbete. Precis som för resestipendier ska pengarna hållas avskilda och får alltså inte stå på gäldenärens vanliga bankkonto, som löpande används för insättningar och uttag.

Utsökningsbalken (1981:774) 5 kap. 6 §

Kronofogden bör därför inte kunna meddela Konstnärsnämnden förbud att betala ut projektbidraget till projektbidragsmottagaren.

Pengarna ska hållas åtskilda

Om pengarna har betalats ut till konstnären är det ett absolut villkor för utmätningsfrihet att pengarna hålls åtskilda från övriga pengar som konstnären har. Bäst är om pengarna sätts in på ett särskilt bankkonto i avvaktan på att det uppstår kostnader för projektet.

I många internetbanker kan kunden själv skapa och namnge underkonton. Exempelvis kan man skapa ett konto som heter *Projektbidrag för projektet X*.

Om utmätning av stipendier kan du läsa på sidan 59 i den här skriften.

Kapitel 8

Donationer

Sociala medier

En hel del konstnärer arbetar på sociala medier och får betalt genom att konsumenten som tittare, läsare eller lyssnare trycker på en donationsknapp.

Frivilligt

Detta är helt frivilligt och konsumenten får samma produkt även om han eller hon inte trycker på knappen. Däremot kan upplevelsen bli bättre av den generositet som donationen innebär. Det finns inga fastställda belopp för en donation, den kan vara hur stor eller hur liten som helst.

Skattepliktigt

Om en konstnär får en donation på grund av det arbete som han eller hon gör i en blogg, vlogg, streamingkanal eller liknande får konstnären det för en prestation som han eller hon utför eller har

utfört. En förutsättning för att en gåva ska vara skattefri är ju att den inte ges som en ersättning för någon prestation.

Men i det här fallet ges donationen för en prestation. Därmed är det inte en skattefri gåva utan en skattepliktig inkomst av tjänst eller näringsverksamhet. Detta gäller även om den som ger donationen gör det frivilligt.

Momspliktigt

Arbetet är också i det här fallet momspliktigt enligt de vanliga momsreglerna.

Ordlista

Beneficium

Tillgångar som en person vid utmätning får behålla för sin egen och sin familjs försörjning. Exempel på beneficium är pengar till hyra och nödvändiga kläder eller möbler.

Bokföringsmässiga grunder

Bokföringsmässiga grunder innebär att inkomster ska tas upp och utgifter ska dras av det år som de är hänförliga till. Huvudsakligen innebär bokföringsmässiga grunder att inkomster och utgifter ska periodiseras och att inkomstberäkningen ska bygga på ett företagsekonomiskt synsätt.

Borgenär

Borgenär, även kallat fordringsägare är den part som lånat ut pengar till en motpart (gäldenär). En borgenär kan även vara den person eller företag som sålt en vara eller utfört en tjänst med kravet att få betalt i efterhand.

Destinatär

När det är en stiftelse som delar ut stipendier kallas en person som enligt stiftelseförordnandet är en möjlig mottagare för *destinatär*.

DO

Diskrimineringsombudsmannen.

Enskild näringsverksamhet

Enskild näringsverksamhet, även kallad enskild firma, är en svensk företagsform där företaget och dess ägare är samma person. Organisationsnumret är samma som ägarens personnummer.

Fysisk person

Skatterättsligt begrepp som står för människa, privatperson. En enskild firma är ett exempel på en fysisk person. Jämför med juridisk person.

Förutbetalda intäkter

Förutbetalda intäkter är inkomster du fått betalt för eller skickat faktura på och som helt eller delvis ska intäktsredovisas kommande räkenskapsår.

Gäldenär

En person eller företag som står i skuld till någon annan. Gäldenären ska betala tillbaka den summa som har lånats ut av borgenären enligt överenskommelse mellan de två parterna.

Inkomstslag

Inkomster beskattas i tre olika inkomstslag: tjänst, kapital och näringsverksamhet. Till inkomstslaget tjänst räknas bland annat inkomst av anställning och pension.

Juridisk person

En juridisk person är ett rättssubjekt som kan ingå avtal, ha egna skulder och fordringar samt stämma eller bli stämd i domstol. Vissa företagsformer är juridiska personer, till exempel aktiebolag, handelsbolag och ekonomiska föreningar.

Konstnär

En skapande eller utövande person oavsett konstområde som till exempel en dansare, musiker, författare, skådespelare eller bildkonstnär.

Kontantberäkning

Funktionen Kontantberäkning är till för att beräkna vilka kontanta medel en person eller familj har haft tillgång till under året för att bekosta sina privata levnadskostnader.

Kontantprincipen

I inkomstslaget tjänst gäller som huvudregel den så kallade kontantprincipen när man bestämmer beskattningstidpunkten. Den innebär att inkomster ska tas upp till beskattning som intäkt det beskattningsår då de kan disponeras eller på något annat sätt kommer den skattskyldige till del.

Motprestation

I det här sammanhanget ersättning för något arbete eller annan prestation åt stipendiegivaren.

Periodisering

Endast de utgifter och inkomster som hör till räkenskapsåret ska påverka resultatet. Övriga inkomster och utgifter som hör till kommande räkenskapsår måste man periodisera, det vill säga boka upp som tillgång respektive skuld i ett bokslut och intäkts- respektive kostnadsföras kommande år.

Periodiska stipendier

Enligt rättspraxis är ett stipendium som utbetalas månadsvis under minst ett helt år eller utbetalas i mer än högst två år i följd till samma mottagare från samma givare, är ett periodiskt stipendium och därmed skattepliktigt.

PGI

Pensionsgrundande inkomst.

Projektbidrag

Projektbidrag räknas som ett näringsbidrag och är en skattepliktig inkomst.

Punktstipendier

För att stipendier ska vara skattefria punktstipendier får utbetalningen inte vara periodisk. Med detta menas att utbetalningen inte får göras regelbundet över en längre tid (se ovan under periodiska stipendier). Ett punktutbetalat engångsbelopp anses inte som skattepliktig inkomst.

Rekvireras

I det här sammanhanget begära ut ett beviljat projektbidrag.

Residens

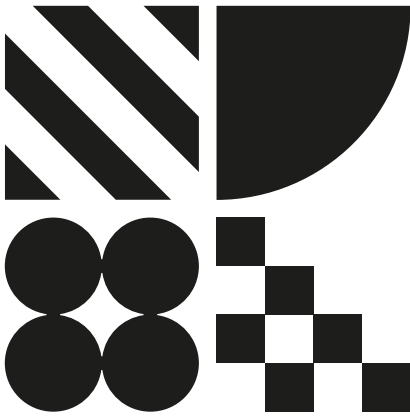
Ett residens- eller vistelsestipendium är när en konstnär erbjuds att bo och verka under en tidsbegränsad period i en annan miljö än den vanliga.

SGI

Sjukpenninggrundande inkomst.

Väcka talan

Något man gör för att bland annat kräva betalning för en fordran eller åtal vid en domstol.

Konstnärnämnden är en statlig myndighet under regeringen som främjar konstnärlig utveckling och förnyelse. Vårt uppdrag omfattar verksamma konstnärer i hela landet, inom samtliga konstområden. Vi fördelar stipendier och bidrag, främjar internationellt konstnärligt utbyte samt analyserar och sprider kunskap om konstnärers ekonomiska och sociala villkor. Vi samverkar regionalt, nationellt och internationellt, med myndigheter och organisationer, såväl inom sektorn som tvärssektoriellt.